

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi pol. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 13.

V Ljubljani, 1. julija 1879.

Tečaj XIX.

Sedanja šolska situacija in pogled v bodočnost.

„Kaj bo z našim šolstvom? Kaj bo z našim stanom v bodočnosti? Pri čem smo?“ Taka in enaka prašanja čutiš sem ter tje mej učiteljstvom, zlasti mej učiteljstvom sosednih kronovin. Kranjsko učiteljstvo pa je vsled najnovejših šolskih postav tako zbegano, da se niti prašanja staviti ne upa, a na odgovor še misli ne. Kdor je pazno zasledoval razvitek avstrijskega šolstva in si zapomnjeval razne dogodjaje v minulej dobi in kdor pazno ogleduje in presojuje najnovejša javljenja mej učiteljstvom in zunaj njega, ta nekoliko more imeti prave pojme o sedanji šolski situaciji, o sedanjem šolskem položaju, in ta sme sklepati tudi nekoliko o prihodnosti, ako se bode ona namreč po normalnem potu iz sedanjosti razvijala. Pisatelj teh vrstic si torej usoja narisati čitateljem „Uč. Tov.“ sedanji šolski položaj zgol iz objektivnega stališča, opirajoč se na razne izjave v javnem življenji, zlasti na debate v poslednjem državnem zboru, na izid 7. avstrijskega učiteljskega zbora, na učiteljske zборе in svečanosti, ki so se letos obhajale v spomin desetletnice državnih šolskih postav, in na glasila po raznih novinah. — Glasovi o sedanjem položaju, kakor tudi želje in terjatve za bodočnost gledé šolstva so jako različne, kakor so namreč različne stranke in stanovi, od katerih dohajajo. Drugače slikajo situacijo, šolsko stanje, slovanški narodi avstrijski, zopet drugače nemški narod; liberalna stranka, katera sicer to ime po krivici nosi, ima druge želje, nego cerkveno, in učiteljstvo seveda se zopet drugač oglasha, neučiteljstvo, zlasti kmetski, rokodelski in delavski stan. — Slovan pravi: Sedanji šolski sistem je dajal prednost nemškemu narodu, nemškemu jeziku, v sedanji dobi so se gradile in otvarjale največ

le nemške, više, srednje in ljudske šole; država in vlada je le te največ podpirala, in nemški jezik celó v slovanske šole urivala. Ker je narodnostno prašanje principijelna točka denašnje politike, zato niso Slovani porajtali še dobre strani nove šolske postave. Objektiven Nemec zlasti tako zvane liberalne stranke je bil pač zadovoljen z razvitkom svojega nemškega šolstva, in za kaj bi tudi ne bil? Hegemonijo (nadvladje) nad drugimi narodi pridobili so si Nemci poleg tega, da so imeli zgodovinske predprave, največ po večji omiki, do katere so jim seveda šole največ pripomogle. Zato so pa vso skrb na šolstvo obračali tudi v najnovejši šolski dobi, v kateri so jim postavodajalni faktorji, državni, deželni zbor in vlada, posebno na roke šli. Nemško šolstvo po Avstrijskem je v obče lepo uravnano. Prvič vlada v njih učilnicah edino le materinski jezik, drugič je nemški narod veliko za svoje šole žrtvoval, in tretjič je vlada zeló zeló razne nemške šole podpirala iz državnih fondov. Nemci imajo torej čisto prav, ako hvalijo dobo in sistem, katera sta jim do mnogo izobraževalnih zavodov pripomogla. Le cerkvena stranka ni z novim šolstvom zadovoljna; pa ima seveda tudi svoje vzroke. Nova doba jej je bila odtegnila vodstvo v obče dobro, katero je državo le malo stalo. Ta nehvaležnost jo je pekla pred 10letni in jo peče še dan danes. Poleg tega se je v novi dobi na versko-moralno izrejo manje oziralo — in ker je nova šola draga bila, ker je bila sim ter tje tudi kaka potrata, kar je ta stranka hitro opazila, zato ni mogla biti naklonjena novim naredbam, zlasti ko so se nekateri cerkveni dostojanstveniki včasih po nepotrebnem žalili (primeri affaire Kutschker v Beču). Z nemško cerkveno stranko je bila seveda enih misli tudi slovanska, katero je še žalenje narodnih pravic v opozicijo pripravilo. —

Skoro popolnem vesel obraz je kazalo učiteljstvo v minuli 10letni dobi, in prav je imelo, da se je tega spomladanskega svojega časa veselilo, kajti ta blažena doba je morebiti zdaj že minula. Čas, v katerem se je šola, učitelju najsvetejši hram, čas, v katerem se je on sam bolje čislati začel, in v katerem so mu bili poleg svobode tudi boljše materialno blagostanje odločili, je zanj gotovo zgodovinsko-imeniten. Na nekatere ustanove v novih šolskih zakonih, na pr. na avtomne šolske gosposke (krajni in okrajni šolski svet) je mogel učitelj ponosen biti. Ali žalibog, da so se nekatere nove svobodne inštitucije kmalu pretvorile v uradno-birokatične zavode, kar so posebno slovanske šole občutile.

Kmetškemu in delavskemu stanu je bila nova šola sem ter tje malo breme, posebno ondi, kjer je vladala brezobzirnost, in kjer so šolske gosposke z globami in zapori starišev radi slabega šolskega obiskovanja paradirati in bahati hotele. V obče pa je bil kmet šole in učenja vesel, in je rad pošiljal otroke vanj, ako ga le revščina preveč mučila ni. Seveda osemletna šolska doba mu je bila sim ter

tje nadležna, kar je v nekaterih slučajih čisto lahko razumljivo. — No, facit vsega tega premišljevanja je, da ni nihče popolnem zadovoljen z novo šolsko uredbo, kakor z nobeno človeško napravo ne. Najbolj ugaja sedanji sistem nemškemu učiteljstvu; zato pa ono želi, da bi ostalo vse pri sedanji uredbi, le nekaj naj bi se dopolnilo, na pr. za hudobne, čisto pokvarjene otroke po mestih naj bi se vpeljale tako zvane „rešilnice“ (Rettungshäuser). Da pa nemško učiteljstvo nema mnogo želj, ali bolje rekoč, da si v sedanjih okoliščinah ne upa nič novega več doseči, to dokazuje slabo obiskovani in mlačni 7. avstrijski učiteljski zbor v Beču, na katerem je bilo samo 1500 učiteljev. Kaj je to? Vsaj šteje samo Dunaj več učiteljstva. Kje zasluži ta zbor ime avstrijski? Ali je bilo mar kaj Čehov, Poljakov, Rusinov, Slovencev, Italijanov, Rumunov navzočih?

Toliko je gotovo, da je nemško šolstvo v Avstriji za zdaj doseglo gledé unanje organizacije svoj vrhunec, kar pripozna sam voditelj nemškega učiteljstva, dr. Dittes, v svojem govoru o priliki svečanosti desetletnega obstanka šolskih postav, ko tako-le svoje vérne tolaži: „Nun wird es die Aufgabe des Lehrerstandes sein, die innere Seite, die pädagogisch-didaktische Entwicklung der Schule mit der grössten Hingebung zu pflegen, umsomehr, als vorläufig eine weitere äussere Entwicklung unserer Schule nicht zu hoffen steht. Dies schadet aber auch nichts. Ein Stillstand ist in wichtigen Dingen oft recht gut“ i. t. d. V istem govoru je mož tudi tožil, da se nemški šolski listi iz Beča po Avstrijskem več ne čitajo, da so po lokalnih listih izpodrinjeni, in pravi, da je „eine traurige Thatsache, dass das deutsche Element, welches in Oesterreich das eigentlich staatsbildende und staatserhaltende (t. j. von der Regierung privilegierte und dadurch im Staate dominierende) mehr und mehr in den Hintergrund gedrängt wird“. — To vse kaže, da nastopa slovanska doba, t. j. da se bode tudi Slovanom pravica godila. Naj se obdržé nove šolske postave, kakor so bile prvotno osnovane, obdržé naj se vsaj dobre temeljne točke, kakoršnih je največ v državni šolski postavi od 14. maja 1869. Ali vse drugo, kar je nastalo kasneje na korist nemštva v slovanskih deželah, kar je zoper narodne in narurne pravice, kar je zoper vsako zdravo pedagogiko in didaktiko, zoper deželno in občinsko avtonomijo — to naj se odstrani. — V ljudskih narodnih šolah naj gospoduje edino le narodni jezik, ali vsaj postave naj v tem ne stavijo preozkih mej.

Vsaka dežela, vsak okraj in tudi vsaka občina ima zlasti v zadevi šolstva svoje posebne potrebe in razmere. Zato naj bi se pred vsem merodajalni možje za šolsko avtonomijo potegovali.

Kakor smo torej iz citata nemškega učitelja videli, nastopilo je zdaj neko tihostanje za avstrijsko šolstvo. Mi upamo, da pa to velja

le za nemške šole. Učitelji slovanski si sicer tudi boljšega materialnega stanja nadjati ne smemo, ali to pa upamo, da bodo v bodočnosti naše šole oproščene nemške klade, da bode birokratizem sedanje šolske uprave odpravljen, da se bode po avtomni poti za slovanske šole več storilo, nego po dosedanji, in da se bode nam slovanskim učiteljem dopustilo, skrbeti za omiko naše slovanske mladine, kar se dozdej v slovanskem duhu ni ravno tako odkritosrčno in naravnost dopuščalo.

Temu sestavku nismo nič dostavili, niti nič bistvenega prenamenili, v obče nam vse ugaja, a poudarjati se nam zdi treba naše glavno načelo: Magnetična igla ne miruje prej, dokler ne kaže na sever, konservativna stranka, ali kakor jo imenuje g. pisatelj cerkvena stranka, ne more hvaliti šolske postave prej, dokler se v obče ne prizna v glavno načelo: Šola mora imeti cerkveno podlago, šola mora biti verska (konfessionel). Ne rečemo sicer, da so naše šole brezverske, da se v njih ne gleda na verozakon in pravnost, ali prva je le država, ki vse ukazuje, ki nadzoruje tudi verouk, ako hoče, postavno je v to opravičena; le primeri člen 17. osnovnih postav, potem §. 5, 6, 9 derž. postave 25. maja, vzlasti pa §. 5. derž. šl. postave 14. maja 1869. — Da se v obče tudi v takih rečeh taktno postopa, v tem se nam gre zahvaliti nekaj vladnim organom, poglobitno pa modrosti svitlega cesarja; a načela imajo svoje posledice in danes ali jutro more tudi nekatolik ukazovati in nadzorovati verouk. — Novo šolstvo se je pa razbilo ob tistem klečetu kakor vse naprave, ki so pretirane ali prehitene — na gmotni moči. — »Dežela ne more več plačati vže sedaj preveč plačuje i. t. d.«; in ker to boli liberalne in konservativne davkoplačevalce, zarad tega, poglobitno zarad tega, je nastopil »scholaestitium«. Zato je pa tudi naravnost smešno, ako se školniki toliko poganjajo za osemletno šolsko obiskovanje, o tem naj govore tisti, ki šole vzderžujejo in otroke vanje pošiljajo. »Vred.«

C.

Anton Žakelj — Rodoljub Ledinski.

Bilo je l. 1855, da je po iskrenih prijateljih Ledinski nekoliko se spet otajal in jel z nova orati ledine slovenskega pesništva, in to po Novicah. Razun že priobčene pesmi je dal od sebe tedaj v št. 77 kratkočasno ribniško povest „Udovec“, v kateri se opéva pridni rešetar Andrej Terpin, kateri je z ženico, urno, zalo pomočnico, pridobil si kravo v hlev; za prvim, drugim sinom domá — prvo, drugo tele v hlevu — tako, da „ime Terpin je večji laž vsaki dan“; ali — v porodu tretjem umre mu žena, v lastni preobilni masti pogine mu krava, in Andrej žaluje ter žaluje, da stopi skerbnihih sosedov troje v hišo ga tolažit in mirit; nato pride oče župan, in učenik, in še brivec njegov, in prvi mu ponuja hčer, drugi sestro, tretji svast, da — tak hrup in šum je bil okrog njega, ko

med prodajavci na dan semnja; tedaj — kakor da bi seršen pičil ga, poskoči moj Andrej s čelešnika; od jeze penast vpije:

„Sram vas bodi!
Pokopal komaj milo sem ženó,
Deset naj družih vzamem že za njo,
Oženim naj se clo še v lastnem rodi!
Prišla mi je pa tudi krava preč,
In kdo zmed vas ponuja mi repeč?!“

Izveden v hrovaško-serbskem, českem, ruskem — je čital in prebiral poleg gerških, latinskih, nemških — rad tudi virnike slovanske, in št. 81 je priobčil po slavnem Puškinu pesmico: „Misli in želja“, kjer premišljeva, kako umira — ne vedoč, kdaj, kje in kako — star in mlad, razodeva serčno željo, „domá se vleči k mertvecam“, in res — komaj, da domačija mila sprejela njegov je hladni prah!

Skromni Rodoljub Ledinski ni pa ljubil nikdar družeb šumnih ali slovečih, marveč se jih je ogibal, in — ker ga mnogi celó niso poznali, ga tudi niso čislali; prezirali, opravljali, še obrekovali so ga. Brez ozira na osebo zloži tedaj naš pesnik št. 82 repat sonét, ki „sam samcat“ dotlej slovi v slovstvu slovenskem, namreč:

Opravlјivcu.

„Mu, mu“ buči govedo tam na paši,
„Hi, hi“ razgeče nori konj na cesti,
„Gri, gri“ cverčijo murni v temnem mesti,
„Kru, kru“ pa kruli prasec v luži naši;

„Baú“ tak laja pès, kdar tata straši,
„Pipi“ pa čivka pišče, kdar ni jesti,
„Ku, ku“ zakuka kukovca na bresti,
S „kikiriki“ petelin noč odplaši;

„Mjav, mjav“ ponoči maček z mačko mjavka,
„Kò, kò“ tak koklja piščeta zvabljuje,
„Bè, bè“ neumnih ovc blekéče čeda;

„Kvar, kvar“ vpije vrana črnoglavka,
„Krò, krò“ se merhojédi vran sklicuje,
„Ihá“ je oslov trapastih beseda:

Pošast ti gerdogléda,
Ki jezik tvoj ljudém poštenje reže!
Povej, kter' glas zmed teh se ti prileže?

V pesni: „Enako naključje“ (št. 96) primérja pevca in slavca, kako se trudita, ljubo pojeta, da vse posluša radostno nju petje; in ker slavec med ptiči slovi, malokdo pa se briga za pesnika, izreka pravično željo, češ, verstnika sva si v težavi, oj da bila bi si verstnika tudi v slavi! (Cvetn. Janežič III, 30). — V tem istem tečaju nahaja se še (št. 102): „Sonet“ (Komur že véra v lastno moč ni vzeta i. t. d.), v katerem se v lepi obliki razodeva lepa misel, da moč moža z djanjo-željnostjo združena po

verlem boju pomaga junaku iz terpljenja v zmago, torej — le obupati nikar! (Cvetn. III, 82).

„Koledarček Slovénski za leto 1856“, na svetlo dal dr. Janez Bleiweis, prinese tri pesmi Rodoljuba Ledinskega, in te so str. 45 — 53 narodna balada iz idrijskih hribov: „**Mlada Breda**“, str. 54 — 55: „**Nuna Uršica**“, in str. 61. 62: „**Človečji sléd**“, kjer se opéva v življenji — v glavnih dobah — dete, mladeneč, mož — po vedno globoče udertih stopinjah, dokler na življenja meji dost globok ni sled — za grob. (Cvetnik III, 29. 30.). — Podučna in v slovstvenem oziru znamenita je opomba k prvi pesmi: „**Mlada Breda**“, ki se glasi:

„Pervikrat pride ta krasna pesmica, ena naj lepših narodskih slovenskih, tù bolj doveršena na dan, kakor je dosihmal tiskana bila. Slavnoznani Rodoljub Ledinski nam jo je izročil, kakor jo je iz ust svoje ranjce matere slišal. Kar tekst zadeva — nam piše marljivi nabiravec naših národnih pesem — ni ne dodjal ne izpustil kar nič, čeravno se očitno vidi, da tam pa tam še marsikaj manjka; tako, na priliko, v povedbi, ko ženin svojemu mlademu hlapcu glavo odseka, besede „Ti in mali“ silijo človeka več pričakovati, kakor v pesmi bere. Pa misli on, da to, kar manjka, je zgubljeno za vselej; stari pevci in pevke poštenih národnih pesem so pomerli; mladi svet pa, bodi Bogu milo! rad kvante poje. „Kar pa se tiče jezika“ — nam dalje sporočuje Rodoljub Ledinski — sem ga enmalo spilil in tù in tam kakošno besedo dodal, da sem stroke (vêrže) izpolnil. Ako bravci to pesem dalje z že natisnjeno primerjajo, bojo zapazili, da tù in tam stoji sedaj namesto „s katere, s katerega“ — „ki ž-nje, ki ž-njim“ i. t. d. Tako so mati skozi in skozi peli; ali jaz duha našega priimena takrat še ne dobro spozna je sem jo po nemško mislil olepotičiti, ter sem zabredel v neslovenski duh; sedaj sem opustil vse tiste napačne prestróje. Beséd, menim, mi ni treba pojasnovati; vse so domače in slednjemu lahko razumljive, razun morebiti teh-le: šêne, po dolensko ščêne — mlad psiček; — „jaro on zavpije“, pomeni serdito, zlobno, wild, tobend, kakor v ilirskem, ruskem in staročeskem; na Slovenskem te besede razun v tej pesmi še nikdar nisem slišal; naj se tedaj ohrani; — šlarasto, morebiti iz nemškega „Schleier“, akoravno pri nas pomeni šlar neko versto bolj žlahnega platna; — „molči, molči“ podvojeno ne pomeni „tiho bodi“, schweige, ampak „čakaj“ warte — na priliko: „molči, jo boš že skupil“, warte, du kriegst es schon“. — Tudi v drugi: „**Nuna Uršica**“, národna slovenska iz idrijskih hribov, opominja pesnik, ni nič popravljenega, razun tù pa tam rima, kjer je bila zgubljena i. t. d. —

Vmes je po starodavni ginjaži pripovésti o dveh zvestih prijateljih (cf. Damon-Phintias, Cic.; die Bürgschaft — Schiller .) v nevezani besedi, toda nekako v smislu jutrovskih narodov, sestavil jako mično prav-

ljico: „Kralj in možaka poštenjaka“ (Kralj v deveti deželi — blagi in hudi dan — možaka Abd-ul-Alah t. j. Bogoslužič pa Ajin t. j. Studenčič, naposled zvan Abd-ul-melek t. j. Kraljev hlapec), ki se ponatisnjena nahaja v Janežičevem Cvetniku I, str. 162 — 166; III, str. 153 — 157. — Drugi spis njegov v nevezani besedi je: „Pobratimstvo“, kteremu se glasi vvod:

„Med slavijanskimi narodi, posebno ilirskimi, je še veliko šeg in navad, ki so se ohranile iz prestarih ajdovskih časov. Kerščanska duhovščina jih je vendar pustila med ljudstvom in jih še nekako posvetila; menda za to, ker so bile v národnem značaji in njegovem bitji tako vraščene, da jim ni bilo moč do korenin. — Med te običaje štejemo pobratimstvo, kakor je na Černigori, v Bosni in po Serbii v navadi. Dva, ali tudi po trije mladenči storijo skrivno zavezo, ki je nerazločivna za vse žive dni, tako, da drug drugega zapustiti ne smé, naj se jim zgodi, kar rado. Pobratimi se zovejo. Ko je zaveza storjena, gredó pred svojega mašnika in mu povedó svoj sklep. Obredno oblečen jih sprejme pred oltarjem. Opomni jih težkih dolžnost, ki jih imajo pobratimi med sabo: da si imajo namreč biti drug drugemu prijazni in zvesti; v vsaki nevarščini na poštenu pomoči, in da v sili morajo tudi kri in življenje dati za pobratime; nasproti pa, da naj se za vse pregrešstva med seboj oestro sami kaznujejo. Na to sprejme duhovnik njih obljube, in jim narekuje prisego, ktero novi pobratimi za njim izgovarjajo. Ko je to storjeno, prinese cerkovni služabnik kupo dobrega vina, in slednji pobratim si rani desno roko do nekoliko kapljic kervi, ki jo stoči v vino in popijejo ga v poterditev svoje zaveze. S tem je pobratimstvo sklenjeno in uterjeno. Mašnik jih še blagoslovi po šegi svoje cerkve ter jih spusti spred sebe. Od te dóbe ni nobeden več sam svoj, temuč vsi so eno telo, ena duša.

Take zveze so med ljudstvom zeló čislane in spoštovane in le malokdaj je slišati, da bi kak pobratim, svoji prisegi nezvest, se izneveril svojim pobratimom. Ako se kaj takega zgodi, dopade nezvestega strašna kazen in sicer od pobratima tega ali unega. — Izgled tega bodi prigodba, ki se je zgodila leta 1838 blizu Srebernika v Bosni. Povém jo, kakor sem jo slišal iz ust nekega Bošnjaka v Karlovcu“. (Glej Novic. 1856 št. 69. 70.)

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

(3. del.)

13.

Imel sem že priložnost opisati različne ljudi: zaljubljene in humanitarne, sentimentalne in neusmiljene, ponižne in ponosne, sramožljive

in nesramne. Naj pregovorim še kaj o starih devicah. Kako pridejo te v pedagoške pogovore? — vprašaš. Le poterpi, kmalu boš slišal, kakov vpliv imajo te stare device na odgojo.

Vedi, da ima človeška duša mnogo zmožnosti: da ona izpoznava, čuti in hoče. Odgoja ima ravno namen pospeševati in dopolnjevati te zmožnosti. Odgoja ima podati otroku razne znanosti, ona ima poblažiti njegovo serce, ter je podučiti, kaj naj hoče in kaj noče. Hoteti ima le to, kar je dobro, in da doseže to, se mora truditi, mora delati. Ozka in ternjeva je pot, ki pelje k dobremu. Ali stanovitni mora biti človek, ne sme opešati. In da ne opeša na poti k dobremu, da ne zabrede od prave poti, v tem ga imajo podpirati stariši, odgojitelji in učitelji. In kedar nima več teh, kaj potem? Oj, potem je pa dolžnost vsacega človeka ga voditi na tej poti, mu braniti, da se ne oddalji od nje, ter mu spet pomagati, da pride na njo.

„Kaj poreko ljudje?“ — Ali nisi slišal, dragi bralec vzdihniti tako marsikoga, ki je bil ravno pripravljen, da zavozi od prave poti. „Kaj porekó ljudje, če zavozim?“ Človek, kako slab si! Ljudi se bojiš, ljudi, ki so ravno tako slabotne stvarice, kakor ti. Zakaj ne rečeš, kaj poreče Bog? Kaj ne, zato ne, ker ti Bog ne da zmiraj tako živo občutiti, kako slaba kreatura si, kot ljudje. On je usmiljen, zato se ga ne bojiš. Sram te bodi!

Česa se bojiš od ljudi? Njihovih hudobnih jezikov, kaj ne? Njihovih metelj se bojiš, s kterimi tako radi pometajo pred ptujimi pragi? Njihovih oči se bojiš, ki vidijo vsako tersko v očesu svojega bližnjega, kaj ne? Le boj se jih: ne bo ti škodovalo. — Zdaj je čas, da se malo seznaniva z njimi. Tem hudobnim jezičnikom in jezičnicam; tem pometalcem in pometalkam se pravi v navadnim življenji: opravljivci in opravljivke. Kdo opravlja? Tisti, ki ima čas za to. Kdo najrajše opravlja? Ženske, ker imajo največ časa za to. Ktere ženske najrajše opravljajo? Stare device, ker te imajo med ženskimi največ časa za to.

Mislmo si stare, zarjevele devičice zbrane pri kofetu, onemu sladkemu nektarju vesoljnega ženstva. Kofè jim razgreje dušo, odpre sercé, namaže in okrepeča jezičke, in ti začnó migati in opletati po ustih, da je veselje in — groza. Ti jezički pometó, — kakor sem že dejal — ves prah, vso nesnago pred vrati družih ljudi, ti jezički prekritikujejo vsako tersko, naj si bo še tako majhena, v očeh družih. A če pogledamo na zadnje, koliko so pomedli, koliko tersk so izderli i. t. d., vidimo, da so napravili le še več nesnage, in da so naredili iz vsake terske debelo bruno. Stara devica, klepetulja in opravljivka so trije pojmi, ki so vedno združeni na eni in isti osebi. V malih mestih, po terjih in vaséh so jako mogočne, — celo vsegavedne. Njimovim očém ne odide noben dogodek, vsako novost vedó one najprej, ktero potem razpravljajo pri kofetu,

ter raznašajo po celem kraju. One so tako rekóč živi časniki v krajih, kjer ni tiskanih. Posebno ostre so z dekleti, ktere so zapeljali „hudobni“ moški. Pač zato, ker se ni ponižal noben mož, da bi ktero izmed njih zapeljal kedaj v kako skušnjava. Gorjé celo dekletom, ki se može! Vsaka mora najprej skozi jezike teh starih devic, vsak jezik verže kaj na njo, in če je tudi le majhen, čisto majhen pljunek, nič ne dé. Mora ž njim pred oltar, in ubogi mož jo dobi vso popljuvano. Naj bo. Neki pisatelj se je izrazil rekóč, da ljudje o človeku le trikrat govore: pri rojstvu, kedar se ženi in kedar umerje. Pri rojstvu mu poje vse slavo, po smrti bilje in pri ženitvi mu pojo povabljeni slavo, stare device pa bilje. —

To so gerde opravljivke, te stare device. Vendar so koristne, one so v manjših krajih moralična policija. Ker njihovim očem težko kaj odide, in to kar izvedó, takoj obesijo na veliki zvon, se boji vsakdo učiniti kaj tacega, kar ni za javnost. Tako one odvernejo marsiktero prešestovanje, iz strahu pred njihovimi hudobnimi jeziki se ne dadé tako lahko zapeljati dekleta „hudobnim“ moškim, a tudi moški niso tako prederzni, kajti hudobni jeziki teh starih devic bi jim znali škodovati marsikje. Tako so stare device, ktere imenuje hudobni svet le opravljivke, klepetulje i. t. d. važen faktor v javni odgoji. Njihovi špičasti jezički namestujejo leskov les pri odraslih. In verjemite mi, od kar se ne rabi več tako pogosto šiba v odgoji, imajo one mnogo več klepetati, kakor nekda. Oj, svet je vedno „hudobniši“. —

Prav modro je vravnano na zemlji. Kdor se že Boga ne boji, ima vsaj nekoliko strahú pred starimi devicami, — oziroma pred njihovimi jezički. Kaj pravim „jezički“? Ali imajo stare device jezičke? Ne, to so že jeziki, dolgi jeziki, večkrat tako dolgi, da se ne dadó več izmeriti. — Ali kot moralična policija imajo vendar stare device mnogo pomena. V mestu Monakovem na Bavarskem polože pred vrata neoženjenih in neomoženih merličev snop slame, zato ker niso dali v življenji zerna od sebe. Ali klasično je menenje raznih narodov, kam pridejo stare device po smrti. Nemško ljudstvo jih obsodi naravnost v pekel, kjer morajo prodajati žveplenke in cunder; na Dunaji morajo čediti Štefanov zvonik, in v Nürnbergu pometajo z bradami starih samcev tako imenovani beli zvonik i. t. d. Pri Serbih preganjajo neveste, ki so umerle pred poroko, kot Vile mladeniče, in kogar vlove po noči, ta mora ž njimi plesati tako dolgo, dokler ne pogine. V deželi Siamski plešejo v mraku umerle device in umore vsacega, kdor jih zasači pri teh plesih. Pri Gerkih moré otroke, pri Malajih stojé kipom enake po gozdih, ter vabijo može k sebi, i. t. d.

Ločiti se moram sedaj od vas, stare device. Bodite srečne ves čas svojega življenja, le mažite si svoj jeziček s kofetom, le opletajte ž

njim, in le vestno zastopajte moralično policijo. In če vas tudi celó po smerti ne pričakuje nič dobrega, ne obupajte. Tolažite se, da ste vendar za nekaj, bodite ponosne, da se vaših jezikov dostikrat bolj bojé ljudje, kot roke božje. Veste, človek potrebuje strahú, in vé ste najhujše strašilo vsem razuzdancem. Le nič se ne bojte!

Ženske, kakor veste, rade mnogo govoré. Njim je tudi govorjenje potreba. V tem se ravno ločijo od moških. Mož lahko pové z malo besedami veliko, ženska pa z mnogo besedami malo. Če hoče tedaj ona povedati veliko, mora govoriti mnogo, mnogo, mnogo. Še drug razložek je med tema spoloma. Ženske se preradé vtopé v malenkosti, med tem ko se mož briga rad za celoto. V tem obziru so podobne ženske otrokom. Tu imam tudi priložnost opozoriti na neko napako pri ženskem poduku. V ženskih pripravnicah se navadno podučujó ženske raznih predmetov po ravno tistih knjigah, kot pripravniki. Koliko pregreha zoper žensko naravo! Ženska se rada vtopi v malenkosti, in mi jo mučimo s splošnostjo. Vzemimo v pretres n. pr. naravoslovje. Knjige, ki obravnavajo ta predmet, so sestavljene ali po analitični, ali po sintetični metodi. Daljnega razlaganja teh dveh metod lahko opustim. Po kateri teh dveh metod hočemo podučevati ženske? Po tisti, po kateri podučujemo otroke. V naravoslovji podučujemo otroke tako, da jim popisujemo razne živali n. pr. konja, kravo, ovco i. t. d. vsako za se, in še le pozneje zvežemo enake živali v eno celoto. To je tako imenovana sintetična metoda. In po tej in po nobeni drugi metodi naj bi se predavali ženskam vsi predmetje. Ženske so že take, in te lastnosti jim ne bode iztepel nikdo, da se le rade pečajo s posameznostimi in malenkostimi. Kdor jih uči po analitični metodi, ta mlati prazno slamo, ali meče bob v steno. Pač nespameten bi bil oni, ki bi tirjal od psa, da bi mijavkal in od mačke, da bi lajala. To ne gre, in pri ženski tudi ne gre, da bi se učila predmetov tako, kakor moški.

Še enkrat ponavljam, da se ženske najraje pečajo z posameznostimi in malenkostimi. Že sem navedel prej neki izgled: stare device pri kofetu. Naj navedem še par izgledov. Kdo še ni bral pisem, ktere so pisale ženske roke! Kaj je bral v njih? Večidel stvari, malenkostne stvari, ki so se dogodile v tem in tem kraju, v tej ali tej družini i. t. d. In vsi ti dogodki so bili opisani z nekako preobširno obširnostjo, z nekako prenatanko natančnostjo in marljivostjo, kakor če bi bili to dogodki, ki preté celemu svetu pogin. In h koncu pride tako imenovani „postscriptum“. Ta je v časi še daljši, nego celo pismo. Jaz sam sem dobil nekdanj pismo od nekove ženske štiri strani dolgo. Pismo je obsegalo prav za prav le eno in pol strani, ali zdaj je prišel „postscriptum“. Oj, ta je bil pa dve in pol strani dolg, tedaj vsega skupaj štiri strani. Iz

pisem najlože študiraš ženske lastnosti, in te so navadno: raztresenost, pozabljivost, žlobudravost, nepremiselnost i. t. d. Take so vse sploh. — One so v stani premišljati po cel dan, iz kake snovi je trak, ki ga nosi ta ali ta na klobuku; one se zanimajo bolj za niti, s katerimi je sešita ta ali ona obleka, kakor za vojskovodjo, ki je zmagal v desetih vojskah sovražnika; one se lahko pogovarjajo spet cele ure o leči, o fižolu, kako se ima zbirati in lušiti, i. t. d. Nikdar ne bom pozabil nekega dogodka pod Tivoli v Ljubljani. Bil sem še dijak in šel sem študirat tje. Vsedem se na neko klop, ter se vtopim v knjigo. Nisem bil dolgo sam, kar pridete dve gospí, se vsedete zraven mene na klop, ter začnete ne brigajoč se za me se pogovarjati. In o čem? — Pretresovale ste vprašanje, v kateri ljubljanski gostilnici je najboljša postrežba. Mojega študiranja je bilo seveda konec, zerl sem kar tako v knjigo, ter poslušal njune pogovore. Sedel sem čez eno uro in ves čas ste obravnavale predmet o postrežbi. To mi je bilo vendar že preveč. Pobegnili sem na drugo klop, ter študiral tam dobri dve uri. In ko se podam potem domov, ter šel mimo omenjenih dveh gospá, sem slišal ravno, ko je dejala ena: „Veš kaj, pri Kozlarji pa ni nič dobra postrežba“. — Tedaj še niste končali tega malenkostnega predmeta. —

Da mi ne bo nikdo oporekal, da vedno le obiram ženske, hočem spet o moških povedati kaj gerdega. V razpravljanji malenkosti je sedanjí moški spol čisto enak ženskemu. Pravo babje moštvo je sedaj na zemlji. Če vidiš sedaj dva študenta skupaj, kaj meniš, o čem se pogovarjata? Morda o Ksenofontu ali Cezarji? morda pretresujeta, kako bi se dala izpeljati ta ali ona matematična ali geometriška naloga? ali morda premišljata lomljenje solnčnih žarkov? — Oj ne, le tega ne. Pogovarjata se le o profesorjih, kakovo suknjo ima ta ali oni, kako ga dražijo učenci v šoli, kako je hud, koliko cvajarjev in drajarjev je že dal, i. t. d. — Pač babja mladina je to. — In oficirji? O čem se pač ti pogovarjajo? — Ali o slavnih zmagah na bojnem polji? ali morda pretresujejo najnovejšo taktiko? Oj ne, le tega ne. Pogovarjajo se o zmagah po salonih, pogovarjajo se o nekervavih bojih, ktere so bili zoper ono terdnjavico na levi strani ženskih pers, in o enacem. — Babji oficirji so to. In politikarji? Ali pretresujejo ti morda vprašanje, kako bi se znižali davki? ali kako bi se odvernila ta ali ona vojska? ali s ktero državo naj bi se zvezalo to ali ono kraljestvo v prihodnjih vojskah? Oj ne, vsega tega ne. Pogovarjajo se o imenitnih igralkah v gledališčih, o tem in onem plesu in koncertu. — Pač babji politikarji. In tako naprej. Vse slabotno, vse babje. Ni ga več onega duha v ljudeh, ki bi jih zamogel dvigniti nad malenkosti vsakdanjega življenja, le vedno se plazi človeštvo po blatu vsakdanjosti, in ni čuda, da je tako slabotno, tako umazano, tako zanemarjeno. Le tako naprej, in izmerli bodo tudi

s časom še oni, ki se trudijo še nekoliko vzderžati nad tlom človeštvo, in potem se bomo pogreznili pač vsi v nesnago.

Le malenkosti se pretresajo, in le na malenkosti se gleda. Obleka dela dan danes človeka. Ali meniš, dragi bralec, da bodo ljudje dan danes gledali kaj na tvoj razum, tvojo pamet, tvojo bistrournost? Motiš se. Pač bodo pa opazovali tvoj ovratnik, tvojo suknjo, tvoj klobuk in tvoje škornje. Babje človeštvo to. Gledali bodo le na tvoje poklone, tvoje elegantno vedenje in gibanje. Radi ti bodo odpustili tvojo nevednost, ako si jim le všeč v obnašanji. Rekli bodo k večemu: „Malo neveden je ta človek, ali sicer je prav ljubeznjiv“. — Zato je pa tudi toliko praznoglavcev v visocih službah, kajti podvergli so se tem sedanjim šegam, a nasproti jih je mnogo, premnogo bistrournih, ki so ostali za praznoglavci iz nasprotnega vzroka. In lorbarji zelené zdaj samo za praznoglavce in za venčanje prešičjih rilcev.

Pojdite rakom žvižgat, vi malenkostni možje! Spokorite se, ter odverzite to neumno in nepristojno žensko lastnost. In ker vi v družih stvareh presegate ženski spol, varujte se, da ga tudi kmalu v tem ne bodete. Ne pobabite se čisto! Vedite: kar je za ženske, ni za vas. Ženske lastnosti se vam podajó ravno tako slabo, kakor bi se psu mi-javkanje. — Tedaj dovolj o tem. — (Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— Iz seje c. kr. dež. šl. sveta dné 13. junija 1879. Pozdravili so vstopivšega uda g. Mahra in perovodja je prebral razrešene vloge. Na versto je prišlo:

Določen je bil red in sklenjena je bila inštrukcija, ki se ima upeljati za opravišstvo in uradovanje krajnih šolskih svetov.

Stalno sta bila umeščena dva pomožna učitelja (Anton Pavčič v Šent-Janžu in Jož. Klopčič v Jesenicah).

Na odfarni šoli se je določila voznina za poučevanje v verozakonu, in c. k. okrajnemu šl. svétu, ki je prašal, niso li dotične občine tega dajanja oproščene, in povernilo ima dati za to, kak drug zavod po razsodbi c. k. opravišnega sveta dné 29. novembra 1878, odgovorilo se je, da ta razsodba se ne more raztezati na kako stvar, ki zadeva perve pogoje k poučevanju v kerščanskem nauku na odfarni šoli; za voznino imajo vsled §. 55. polit. šl. postave skerbeti zadevne občine.

Po poročilu ravnateljstva na c. k. višji realki priznala se je profesorjevi vdovi postavna penzija a 4 otrokom odgojnina. —

Nadučiteljeva vdova je umerla, pokojnina se je ustavila, a hčeri ranjke se je priznala konkretalna (občna) penzija.

Dopolnjen obravnaven akt zastran zidanja šole, se je napotil deželnemu odboru, da dovoli ali preskerbi pripomoč.

Razrešene so bile tudi pritožbe o šolskih zamudah.

Učitelj se ima po izveršeni disciplinarni prikazni premestiti na drugo šolo.

Potovalno poučevanje se ima vpeljati na neki ljudski šoli in zato se je dovolila nagrada.

Dva učenca na vadnici se imata oprostiti šolnine.

Pravila za to deželno sirotišnico se imajo po nasvetu prenarediti.

Razrešene so bile še prošnje za denarno pripomoč in nagrado.

— **Iz seje družbe kmetijske** dné 15. junija, v kateri se je določila poraba za letošnje leto dovoljene državne subvencije, je došlo »Nov.« sledeče poročilo. — Podpora podkovski in živinozdravski šoli s 500 gld. se obrne, kakor prejšnja leta. — Za nadaljevanje kmetijskega nauka v ljudskih šolah odločenih 600 gld. razdeli c. k. deželni šolski svet, — 400 gld. za nakup učnih pripomočkov in tisek podučnih knjižic družbi kmetijski pripuščenih pa se porabi deloma za nakup novega kmetijskega orodja v poduk kmetovalcem, deloma pa za tisek dveh rokopisov, ki ju družbini odbor že pripravljena ima. — Da g. R. Dolenec, vodja slapenske deželne vino- in sadjerejske šole, obhodi letos našo dolensko stran, podučevaje vinorejce o vinoreji, se obrne dovoljena subvencija 200 gld. po dogovoru z deželnim odborom. — Ostalih, v poduk kmetijstva segajočih prošenj družbe kmetijske, namreč, da bi se ustanovila popolna kmetijska šola na Kranjskem, — da bi se o zadevi kmetijskega nauka predručala ljubljanska učiteljska preparandija, — da bi se ustanovila stalna služba popotnega kmetijskega učitelja in osnovalo nekoliko štipendij, da bi naši mladenčji mogli se podati na dobra tuja učilišča kmetijstva učiti, za zdaj, kakor pravi, sl. ministerstvo, ni moglo vslišati.

— **Okrajna učiteljska skupščina za Litijo** bode v sredo 9. julija ob 9. uri dopoldne v Litiji. Dnevni red: 1. Opazke c. k. nadzornika. 2. Zemljepisje na podlagi kacega berila zemljepis. zadržaja (Jul. Plhak, Jan. Skerbinec). 3. Domače naloge (Jan. Belè). 4. Ljubezen do vladarja in domovja pri otroku (Jan. Kermavnar). 5. Sloga učiteljska i. t. d. (Anton Žvokelj). 6. Samostalni predlogi. 7. Poročilo bukar. odseka. 8. Izbera bukev za okraj. učit. bukar. nico. 9. Volitve: a) v bukar. nico; b) stalni odbor. »Schlztg.«

— **Okrajna učiteljska skupščina za Postojno** bode 9. julija v Vipavi. Na dnevnem redu je: »Geometrijsko oblikoslovje« (France Kalin). — »Raba učil prepisanih za pouk v prirodoslovji« (razglas c. k. dež. šl. sveta 19. decembra 1874 št. 2764) (Arminj Gradišnik). — »Krajna šolska bukar. nica« (M. Zarnik). — »Okrajna uč. bukar. nica« (J. Zarnik). — »Slika učitelja« in dr. (Pflichterfüllung, Standesehre und in der Kette der Gesellschaft) (L. Vodopivec). — Gospodarstveni pouk po ljudskih šolah v tem okraju i. dr. Izdeljujejo vsi učitelji pismeno. »Schlztg.«

— **Šolski prazniki.** Dekliška mestna šola je imela svoj šolski praznik 14. junija, a I. m. 21. p. m. na Zgornjem Rožniku. Program kakor sicer. Mladina je pri sv. maši, več ali manj spodobno, kakor je navadno rado pri otrocih; potem jé, poje, deklamuje, igra se, telovadi, pa zopet jé in domu gre. — II. m. šola bode imela svojo veselico konec leta, tačas se lože odbere med mladino, in se tudi doseže še drug namen (odlikovanje boljnih). — G. Waldherrjevi zaved je praznoval na Bledu god svojega predstojnika. — Mestne šole končajo svoje šolsko leto 23. t. m.

— **Iz Vojnika** nam piše g. Petriček, da je tam celjsko učiteljsko društvo slovesno obhajalo desetletnico šolskih postav (14. maja 1869) in o tej priliki je bila tudi sprejeta resolucija zoper znižanje osemletnega šolskega obiskanja. — Druga točka je bila: »Učilni poskus iz domovinoslovja«. Gosp. Brezovnik je razpravljal ta predmet tako, da je kazal, kako učitelj o priliki kacega izleta

káže šolarjem okolico kraja, strani sveta, zgodovino kraja i. t. d. in budi v njih domoljubje, glede na širje in ozje domovino (pesem: Moja Avstrija i. t. d.). Gosp. Weiss je poročal o predlogu, katerega je stavil pri zadnji (aprilovi seji) gosp. Brezovnik: naj društvo prosi za dopuščenje knjige: »Šopek mičnih pesem«, nabral Stegnar. — Po končaneji seji je bil skupni obed Kakor se nam piše, vdeležilo se je zbora 45 udov. (Spis nam je došel močno post festum, toraj smo porabili le glavno stvar. Kaj je napotilo celjsko učiteljsko društvo, med katerim je nekaj zavednih in značajnih rodoljubov do takih izjav, ne moremo vediti, a zdi se nam, da so zavedni slovenski učitelji tam v manjšini, in večina o takih prilikah rada po svoje ukrene, ali kaj? Sicer primeri uvoden članek. Vred.)

— **Nova šolska knjiga slovenska.** »Občna aritmetika za učiteljišča. Sestavil in založil L. Lavtar, c. kr. profesor v Mariboru. V Ljubljani. Natisnila Národná Tiskarna 1879«.

Tako je ime novi šolski knjigi slovenski, katero s toliko večjim veseljem pozdravljamo, ker vemo, kako težavno in nevhvaležno delo je dan danes našim (?) srednjim šolam pisati slovenske učne knjige. Težavno zategadelj, ker mora pisatelj večjidel povsod ledino orati in nevhvaležno zato, ker mora knjigo o svojih novcih dajati na svitlo. A niti dela, niti novčnih potroškov se ni ustrašil g. prof. Lavtar; spisal je učno knjigo, katera bode našim učiteljiščem jako dobro došla, a tudi že izšolanim učiteljem v nadaljno izobraževanje izvrstno služila. Kajti da je knjiga dobra, tega nas uveráva strokovnjak g. Andrej Senekovič, c. kr. velike realke ljubljanske profesor, kateri, naprošen o Lavtarjevi »Aritmetiki« povedati svojo sodbo, govori tako:

»Za realistične predmete v srednjih šolah, kakor so aritmetika, fizika, kemija in prirodoslovje še dozdej v naši literaturi prav za prav nismo imeli izvirnega dela, ampak same prestave; in še pri teh se pisatelji niso vsakokrat na šolske potrebe ozirali n. pr. pri kemiji in fiziki, prestavljeni iz Schoedler-jeve knjige »Buch der Natur«. S tem večjim veseljem smemo novo prikazen, kakor je g. Lavtarja, c. kr. profesorja v Mariboru, »Občna aritmetika za učiteljišča« pozdravljati. To je zopet enkrat izvirno delo v naši itak skromni, v prestavah pa vendar prebogati literaturi«.

»Tvarina sama silila je g. pisatelja, da se je, obdelovaje jo, moral držati onega splošnega reda, kakoršnega imajo nemške šolske knjige enake vrste, na pr. Močnik-ove in Villicus-ove. Toda hvalevredno moramo g. pisatelju priznavati, da teh aritmetičskih del ni prepisoval, ampak po svoje strogo izvedel. Kakor g. pisatelj v predgovoru sam pravi, hotel je doseči: 1) Utrjenje dekadničnega številnega sistema. 2) Jasne pojme števil in razumno računanje z njimi, posebno kar se tiče desetastih števil. 3) Jasno spoznanje izrekov in njihovo porabo za računanje na pamet ali s pridobitkom. 4) Spoznanje metode, po katereji učitelj v ljudskeji šoli računati mora. 5) Ne, strokovnjakov v aritmetiki, ampak takih učiteljev, ki imajo stvarino popolnoma v svojej oblasti, iz ktere sami podučujejo«.

»Ta cilj, kojega si je stavil, je gospod pisatelj tudi dosegel. Prav jasno, tehtno in vendar lahko razumljivo so pojmi o številih, imenastih, neimenastih in občnih, o dekadničnem številnem sistemu, kar je podlaga vsej aritmetiki, izvedeni. G. pisatelj išče te pojme po vprašanjih, kakor se v obče tudi na dalje rad Sokratove metode poprijemlje, kar je sploh hvalevredno, ker se učenec, prihodnji učitelj, takoj iz začetka vadi in uči, kako ima sam resnice iskati in kako

sam mladino podučevati; koja še v tem oziru nima nobenega pojma. Prav dopada nam, da dokazuje g. pisatelj svoje izreke za posebno in ob enem tudi za občna števila. Na tak način uči se učenec iz posameznega na obče prehajati.

Posamezni izreki so s kratkimi, jedernatimi besedami matematično strogo dokazani. Sploh moramo reči, da se g. pisatelj vsakega nepotrebnega besedovanja strogo ogiblje, a vendar z malo besedami pravo zadene.

»Da učenec naučene izreke bolj v pameti obdrži in se lahko vadi nje rabiti, dodane so povsod naloge kot vaje, koje moremo povsod čisto primerne imenovati. Posebno lepo vrsto vaj nahajamo pri enačbah. — G. pisatelj obravnava v prvem oddelku računanje s celimi števili; v drugem deljivost števil; v tretjem ulomke ali drobe; v četrtem omere in razmere; v petem potence, korene in logaritme; v šestem in zadnjem enačbe. Na koncu dodal nam je tudi terminologijo. V četrtem oddelku izpustil je g. pisatelj vse, kar imajo druge šolske knjige enake vrste o denarjih, državnih papirjih in menjicah in o računanju s temi. Nam se dozdeva, da s tem ni prav storil. Prihodnjemu ljudskemu učitelju je živo potrebno, da ima saj v glavnih potezah jasne pojme o najnavadnejših državnih papirjih, denarjih, akcijah in menjicah in kako pri računih, v to stroko spadajočih, ravnati. Posebno zaradi menjic bi imel učitelj ljudstvo podučevati, ker ravno nevednost v tem oziru spravila je že veliko malih posestnikov oderuhom v roke. — Kako pa hoče učitelj koga podučevati, če sam o tem ničesar ne razume?«

»Zakaj tudi g. pisatelj spremembe nečisto periodijskih decimalnih ulomkov v navadne ni občno, ampak samo s posebnimi števili dokazal, nam ni prav jasno, ker je to pričisto decimalnih ulomkih storil«. »S tem, da knjigo tudi nekoliko grajamo, pa nočemo izreči, da bi ne bila za učiteljišča prav rabljiva. To, česar knjiga jasno ne pové, ima učitelj dolžnost z živo besedo sam nadomestiti«. —

»Prav iz srca bi želeli, da bi se sl. ministerstvo nauka enkrat, in sicer prav kmalo, odločilo, to knjigo za vsa učiteljišča na Slovenskem vvesti. Le takrat, ako se prihodnji učitelj to, v čemer ima slovensko mladino podučevati, tudi v slovenskem jeziku sam uči, smemo od njega pravega vspeha pričakovati«.

»Gospodu pisatelju pa smemo Slovenci hvaležni biti, da se je tega, morda preveč nehvaležnega, truda pri sestavi te knjige lotil. Omenjiti še moramo, da se da ta aritmetika za nižje gimnazijalne in realne razrede prav uspešno rabiti. Tudi osebam, kojim je aritmetika v obče neznana, je tukaj priložnost dana, da se po lahkem potu s to znanostjo seznanijo, ker g. pisatelj od svojega učenca nobene druge vednosti ne tirja, kakor da zna številiti, pisati in brati«.

Mi tej strokovnjaški sodbi dodajemo še to, da knjiga v veliki osmerki obsega VI. + 169 strani ter da je prav lično natisnjena. Dobiva se pri gsp. pisatelju L. Lavtarju, profesorji c. kr. učiteljišča v Mariboru, v koroškem predmestji št. 36. Cena jej je 1 gold. Vsem učiteljem bodi lepo priporočena!

F. J — k.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Primorskem. Na državni deški šoli v Terstu dvoje podučiteljskih služeb po 600 gl. in delavnostne priklade 180 gl. Prošnje najdalje do 3. avgusta pri c. k. namestništvu v Terstu. Prednost imajo, ki znajo laški ali slovenski; za 1 obojih služeb se tirja izpit učiteljske sposobnosti za matematično-tehnično skupino meščanskih šol.

Na dekliški vadnici c. k. ženskega učiteljišča v Gorici, služba podučiteljična. Plača 600 gl. in priklade 150 gl. Zahteva se nemški, slovenski in laški jezik. Prošnje c. k. predsedništvu dež. šl. sveta za Gorico v Terstu do 2. julija t. l.

Na nemški deški šoli v Gorici, služba podučitelja. Plače 600 gl. in priklade 150 gl. Tirja se učiteljski izpit ali vsaj zrelostna preskušnja za splošne ljudske in meščanske šole z nemškim in slovenskim poučnim jezikom. Prošnje do 20. julija c. k. predsedništvu dež. šl. sveta za Gorico v Terstu.

Na c. k. učiteljišču v Kopru, služba glavnega učitelja za hrvaški jezik, zemljepisje in zgodovino v nemškem in hrvaškem poučnem jeziku, potem tudi služba učitelja na vadnici tamkej. Prošnje c. k. predsedništvu dež. šl. sveta za Istro v Terstu do 15. julija t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Krajskem. Stalno: Anton Pavčič v Šent-Janžu in Jož. Klopčič v Jesenicah, — Janez Pečar iz Dola (Mariathal) v Loški potok; in Anton Cirman iz Preddvora v Poljane. (C. k. okraj. glav. v Kranji.)

V a b i l o

na naročbo „Učit. Tov.“ za II. polovico l. 1879.

Kakor sicer, tako tudi letos ob drugi polovici leta vabi „Učit. Tov.“ svoje sobrate in sploh slovenske rodoljube na obilo naročevanje. Namen in obseg lista ostane, kakor dosihmal; toliko manj nam je sedaj treba spreminjati svojih načel, sedaj, ko čas in okoliščine naj bolje za nas delajo, in ker to, kar smo dosihmal zagovarjali, polagoma v javnem mnenju prodira. Slovani, in posebej Slovenci nismo več tako javno nevarni, kakor so nas pred nekaj časom nekateri sumničili, in kdor nas sedaj k steni pritiska, dela to iz svoje zasebne pridnosti. a tudi na svojo odgovornost. Tedaj je pa tudi čas, da se gibljemo; vsak se le toliko ceni, kolikor je vreden; ako hočemo slovenski učitelji kaj veljati, zaslužiti si moramo to sami. — Predramite se in obilo se naročite, mili sobratje, na slovenski učiteljski časopis, ki Vas dosihmal ni prevaril, niti obetal tega. kar doseči ni bilo moči, podpirajte list, ki ne išče sebe, temuč Vas. Velja pa „Učit. Tov.“ za celo leto 3 gl.; za pol leta 1 gl. 50 kr.; spise in dopise prejema vredništvo, **M. Močnik**, mestni učitelj, stari terg h. št. 13; naročnino in naznanila pa založništvo, **R. Milic**, tiskar na starem tergu h. št. 19. — Svoje dolžnike vabimo vljudno na vplačevanje, vse skupaj pa, da naročnino obnove, ako tega še storili niso; pristopivšim naročnikom pa lahko postrežemo z vsemi listi, začenshi od 1. januarja t. l. — Bog z nami!